

évente fából. Ez az átlag magyar hőszigetelésnél négyszer jobb, és ennyi fa van az erdőgazdaságokban. Természetesen kerékpárral, tömegközlekedéssel vagy gyalog jár, nem a hús és a bőség jellemző magyaros étkezésére, hanem a kenyér és főzelékfélék. Környezetvédelmet tanít, és itthon nyaral. A hulladékokat szétválogatja, feldolgozza, a földgázra nincs rácsatlakozva, de a csatornadíjat kifizeti, jöllehet vizet keveset fogyaszt, és szennyvizet alig termel. Részese valamilyen természetvédő vagy békére nevelő mozgalomnak, 2-3 gyermeke is hasonló életmódra készül.

Ha valaki magára ismerne ebből a leírásból, kérem, keressen meg (70/579-8219, di@repcenet.hu, 9473 Egyházasközpont, Új u. 18.). Szeretnék beszélgetni egy olyan emberrel, aki tudja magáról, hogy fenntartható életet él.

U.i. Míg ezt írtam, két gondolat motoszkált bennem, lejegyzem ide, nem vitaanyagként, csak mintegy mottóul. Hátha valakinek sugall valamit:

A fenntarthatósághoz több szegénység, a szegénységhez több szeretet kell (és „szakismeret”).

A másik: A legtöbb emberről nem mondható el, hogy „tudja, hogy fenntartható módon él” (- aki pedig „úgy tudja”, gyakorta téved).

BULÁNYI GYÖRGY

KARÁCSONY UTÁN...

Urunk megkeresztelkedése - ezzel zárul a karácsonyi ünnepkör, amely advent első vasárnapjával vette kezdetét. A bezárás - a megkeresztelkedés - már a folytatásra néz.

A liturgia ellen igazán nem lehet kifogásunk. Az Jézus körül köröz. Csak annyi a dolgunk, hogy engedjük, hogy vezessen bennünket ez a liturgia: betlehemi éjszaka, három királyok, a 12 éves Jézus a templomban, megkeresztelkedés a Jordán vizében, s már kezdődhetik is - egy hosszú, hosszú és nem ismert, nem nyilvános názáreti felkészülés után - a nyilvános működés. A lyukakat pedig ki kellene töltenünk. Van itt egy jó húsz esztendő lyuk: hogy jutott el Jézus odáig, hogy elmenjen a Jordánhoz és megkeresztelkedjék? Az az értelmes kis fiúcska -, aki 12 éves korában a rabbik körében ül a jeruzsálemi templomban, hallgatva és kérdezgetve őket, akinek okosságán és feleletein a rabbik csodálkoznak, azon felül, hogy Názáretbe hazatérve szüleinek engedelmes gyermeke volt - hogyan serdült fel, s lett felnőtt emberré?

Biztosat csak egyet tudunk e hosszú húsz évről: nem tette azt, ami a legfontosabb ezekben az években egy férfi életében: nem választott feleséget magának. Onnan tudjuk ezt, hogy az evangéliumokban szó esik apjáról, anyjáról, testvéreiről, húgairól, akik egy ízben meg is keresik őt, hogy leállítsák élete útján, s hazavigyék őt Názáretbe, de asszonyáról sohasem történik említés. A múlt

században az angol felső középosztály gyermekei a gyarmatokra mentek, s csak amikor megszédtek ott magukat, jöttek haza, hogy családot alapítsanak.

A korunkban Jézusról regényt írók megjáratták Jézussal a bölcs és csodás keletet. De a nyilvánosan fellépő Jézus nem támogatja ezt a hiedelmet. Tanításában nincsen semmi idegen íz. Kultúrájában egykönyvű ember. Egyetlen példa, hasonlat sem mutat arra, hogy kitette volna lábát Izraelből; arra sem, hogy elolvasott volna akár csak egyetlen könyvet is, amely Izraelen kívüli világról tanúskodik. Nem mesélt tanítványainak idegen világokról. Nem, mert nem ismerte azokat. Lettem csak népem-ből egy - mondta magáról Arany, akit Szalonta nevelt. De ez Jézusra is érvényes, akit meg Názáret nevelt.

Pedig a férfiember harminc esztendő korára már nagyjából kész. Addigra kiválasztotta már magának azt a lányt, aki gyermekeinek anyja lesz, s akinek igényeit kielégíteni - élete alapvető feladata lesz. Addigra megírta már azt a dolgozatot, amelynek alapján majd harminc évében valahol katedrát kap. Addigra lerakta már azokat az alapokat, amelyekre állva pályája kiteljesedhetik: felneveli gyermekeit, ír még nyolc könyvet - tanítva az ifjúságot. Addigra kitalálta már azokat a gondolatokat, amelyekből megél, egész élete folyamán ezeket deklarálni. Petőfi harminc esztendő korára már halott, Arany pedig harminc évesen megírja Toldiját, melyről később sóhajtván vallja: Ó ha még egy olyat énekelni tudnék. Vörösmarty is elkészül 25 évesen az egész nemzetétől várt honfoglalási eposszal, s Ady is betör még 30 éves kora előtt Dévényynél az új idők új dalaival.

A napokban javítottam a gépemen a Szeretet az Isten című szamizdat könyvem, melyet 1949-ben írtam, s egyik példánya nem lett az Ávó kazánházainak martaléka. Harminc évesen vettem papírosra. Csak azt mondtam el benne, amit ma is képviselek. Ma is, csak ma már egy kicsit nyugodtabban és bátrabban. Már a címe is árulkodó - Szeretet az Isten. Persze, mára már azt is tudom, és merem is mondani Istenről, hogy mindent adó és mindent elviselő, de semmiképpen sem mindenható, hanem a tékozló fiú papájára hasonlít. De ötven éve is ugyanaz határozott meg, csak akkor még mögéje kellett bújni az Első János-levél szavának, s azt mondtam, hogy szeretet az Isten. Jézusnál sem lehetett másképpen.

Harminc esztendő korára kész volt mondanivalójával. Az evangéliumokban kirajzolódó kép Jézusról nem ad fejlődéstörténetet. Már első szaváért lehetne vinni a Golgotára. Akkor megy el Jordánhoz, amikor már elkészült programjával. Hogyan jutott hozzá? Ez az a lyuk, amelyet szeretnék betölteni. Apjáról, Józsefről tudjuk, hogy ács volt, s Márk arról is értesít, hogy Jézus maga is ács volt. A 2. század első felében élt Jusztinosz vértanútól tudom, hogy "az ács szerszámot készít az embereknek, ekét és jármokat" - s ezt Jézussal kapcsolatban állítja. (Dial. 88,8). Tehát nem padlást s tetőtért, mint ahogy ma gondolnók. De hogy kitanulta a szakmát, s vállalkozóként dolgozott megrendelői számára, az egyáltalán nem

magyarázza, hogy szellemi forradalmat idéz elő Izraelben. Semmi nyoma annak, hogy akár József, akár Mária, akár a testvérei, rokonai hatottak volna rá, s forradalmasították volna őt. Názáretben így vélekednek róla: "Honnan veszi ez ezt, miféle bölcsesség ez, amely neki adatott, és miféle csodák ezek, amelyek keze nyomán támadnak? Nem az ács ez? Mária fia, Jakab, József, Júdás és Simon testvére? Nem itt élnek-e közöttünk húgai is? És megbotránkoztak benne" (Mk 6,2-3).

Mi a magyarázat? Tudjuk, hogy Názáretbe hazalátogatva a zsinagógában olvasásra jelentkezik, és ott olvassa Izajás tekercsét. Meg tudja keresni azt a helyet, amelyet kiválaszt magának, és kiválaszt önmagáról: Az Úr elküldött engem..., s amikor összecsavarja a tekercsét: Ma tejesedett be ez az írás a fületek hallatára. Engem küldött az Úr hozzátok! - érthették belőle a názáretiek. A lyukat alighanem az tölti be, hogy ez az ács olvasta a zsidó nemzeti irodalmat. Az egyetemen Thienemann Tivadar könyvéből (Irodalomtörténeti alapfogalmak), melyet ő is harminc évesen írt meg, azt tanultam, hogy irodalmi élet nincs csak szöveg, szerző és olvasó hármásától. A nemzeti irodalom egy olvasója életet és szellemi forradalmat csinált Izraelben. Forradalmával nemzetek feletti rangra emelte Izrael nemzeti irodalmát. Kétezer esztendő után sincs - minden nyelvre lefordítva - olvasottabb szerző nála a világon

A názáreti olvasó megérti a Törvény és Próféták című nemzeti irodalom alapeszméjét: Elohim, Adonáj, Jahve - maga az Isten menti meg az ő nemzetét. A názáreti olvasó, miközben húsz évig faragta apja műhelyében, később a magáéban, az ekéket, a jármokat, arról gondolkodott, hogy Isten tolmácsot támaszt magának: Ábrahámától, Mózesától kezdve Izajáson és Jeremiáson keresztül az élő történelem jelenéig, mert csak e tolmácsokon keresztül képes megmenteni népét, Izraelt. Az ács arra gondolt, hogy Isten tolmácsa lesz. De csak magába forgatta ezt tolmács szerepet. Beszélni, nem beszélt róla; akik ekét, jármot rendeltek nála, ebből semmit sem vettek észre. Különben aligha akarták volna az egyszeriben magát tolmácsnak feltoló ácsot letaszítani a falu szélén a hegyről. A názáreti olvasó a maga jelenében olvasott. A Római Birodalom Szíria provinciájának egy jelentéktelen, eldugott zugában. Tudott napjainak véres lázadásairól, ötezer zsidó keresztre feszítéséről. Beszámol róla Josephus Flavius is. S egy napon bezárja műhelyét, s útnak indul a vissza nem térés szándékával. Eleget várt. De mért indul a Jordán felé?

Hova indulhatott volna még? Mehetett volna Jeruzsálem, Qumrán, s a szikáriusok földalatti és meg nem nevezhető központja felé is. Jeruzsálembe nem ment: ott a "főpapokkal, írástudókkal, vénekkel" találkozhatott volna, akiknek életelvük volt, hogy a mindenkori Pilátussal, akárhonnan jött is, meg kell egyezni. Jézus csak Mennyei Atyjával akart közös nevezőre kerülni. Qumránba szintén nem ment. Ott a bosszúálló Isten bosszújától várták a gonosz főpap megsemmisítését, s Jézus tudta, hogy Isten nem foglalkozik bosszúállással. A

szikáriusok, a görbe kardúak földalatti központját sem kereste fel, mert ott a görbe kard mérszárolni tudásától várták Izrael szebb jövőjét, s Jézus jól tudta, hogy Istennek nincsen sem görbe, sem egyenes kardja. Azért indult el Názáretből, mert kielmélkedte már, hogyan tudja Isten megmenteni nemzetét.

A Jordán felé vette útját, ahol János a gondolkodás átalakításáról beszélt. A tesuvah-ról, amely hazatérést jelent: Izraelhoz is, az Istenhez is. Ennek a népnek a szótárában a haza meg Isten egyet jelentett, Izrael az ő népe volt. A Jordán felé vette útját, mert János arról beszélt, hogy akinek két köntöse van, az egyiket adja annak, akinek nincs, s az ennivalójával hasonlóan cselekedjék. Korának politikai, szellemi irányzataiból ez az anyai ágon unokabáty, ez állt ahhoz, amit a megmentés útjának gondolt, a legközelebb. Őt kereste meg. S belemerült nála a Jordán vízébe. Mossa meg őt is a Jordán vize, mossa meg őt is az önzés minden szennyétől.

S amikor kijött a vízből, hangot hallott: Te vagy az én szeretett fiam, benned telik kedvem. Jelenthette ez a hang Jézus számára azt is, hogy jól választott, amikor a Jordán felé vette útját. De ennél sokkal többet is: Azt is, hogy a názáreti olvasó megértette az Istent. Azt, hogy mit akar. Azt, hogy Jézus megtalálta a megmentés útját.

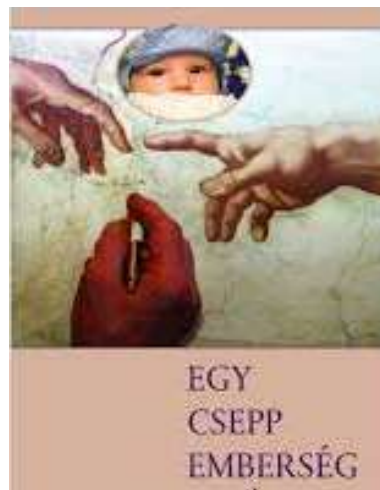
INCZÉDY PÉTER

EGY CSEPP EMBERSÉG...

Talán sokan emlékeznek még erre a címre, ami a Magyar Rádió - akkor még Kosuth néven, ma MR-1-en - sugárzott különböző ismert hazai személyiségeket megszólítva a sorozatban, majd az elhangzottakat könyv alakban is megjelentette. Levelet írtam a műsor szerkesztőjének abban a reményben, hogy Gyurka bácsinak is jut majd egy oldal az „Egy csepp emberség” című könyvben.

Ha már egy lélegzetnyi riportidőt nem szenteltek akkor neki.

Íme a levél, megszólítás nélkül másolom ide: Először csak felfigyeltem erre a műsorra, később megszerettem. Megszerettem, mert egy lélegzetnyi időre megállásra készített. A műsorban megszólalóknak ars poeticáját hallottam ki, a megidézett mesterek mondataiban. A megszólalók legtöbbször már elhunyt gondolkodók napjainknak szóló üzenetét tolmácsolták. Magam most szaktánéknak egy kicsit ezzel a gyakorlattal, mert egy köztünk

EGY
CSEPP
EMBERSÉG